

वेदवेदाङ्गसङ्कायः

सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वाराणसी

वेदवेदाङ्गसङ्कायाध्यक्षः

प्रो. अमितकुमारशुक्लः

ऐतिह्यम्

स्थापनावर्षम् - १७९१ (बनारससंस्कृतपाठशाला)

१९५८ (वाराणसेयसंस्कृतविश्वविद्यालयः)

१९७४ (सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः)

पाठशालारूपेण विश्वविद्यालयस्य स्थापनाकालादेव
१७९१तः वेदवेदाङ्गसङ्कास्य सन्निवेशः विद्यते ।

ध्येयाः दृष्टयश्च

- वेदानाम् अध्ययनम् अध्यापनम् अनुसन्धानञ्च
- ज्योतिषशास्त्रस्य अध्ययनम् अध्यापनम् अनुसंधानञ्च ।
- धर्मशास्त्रस्य अध्ययनं, अध्यापनम् अनुसंधानञ्च ।
- प्राचीनव्याकरणस्य एवं नव्यव्याकरणस्य च अध्ययनम्
अध्यापनम् अनुसंधानञ्च ।
- वैश्विकपटले वेदाङ्गानां प्रतिष्ठापनम् ।

संकायान्तर्गताः विभागाः

वेदविभागः

धर्मशास्त्रविभागः

ज्योतिषविभागः

व्याकरणविभागः

विभागाध्यक्षाः

प्रो. महेन्द्रपाण्डेयः

वेदविभागः

प्रो. अमितकुमारशुक्लः

धर्मशास्त्रविभागः

प्रो. अमितकुमारशुक्लः

ज्योतिषविभागः

प्रो. अमितकुमारशुक्लः

व्याकरणविभागः

शैक्षणिकपाठ्यक्रमाः

शास्त्री/B.A (स्नातकः)-त्रिवर्षीयः

आचार्यः /M.A (स्नातकोत्तरः)-द्विवर्षीयः

विद्यावारिधिः/Ph.D (शोधोपाधिः)-त्रिवर्षीयः

विद्यावाचस्पतिः /D.lit.(शोधोपाधिः)

स्वीकृतविषयाः

वेदविभागः

ऋग्वेदः

शुक्लयजुर्वेदः

कृष्णयजुर्वेदः

सामवेदः

अथर्ववेदः

वेदनैरुक्तप्रक्रिया

पौरोहित्यम्/कर्मकाण्डम्

ज्योतिषविभागः

सिद्धान्तज्योतिषम्

फलितज्योतिषम्

गणितम्

व्याकरणविभागः

प्राचीनव्याकरणम्

नव्यव्याकरणम्

धर्मशास्त्रविभागः

धर्मशास्त्रम्

पञ्जीकृतच्छात्राणां विवरणम् (विगतपञ्चवर्षेषु 2018 -2024 पर्यन्तम्)

पाठ्यक्रमाः शैक्षणिकसत्रम्	वेद विभागः	ज्योतिषवि भागः	व्याकरण विभागः	धर्मशास्त्र विभागः
2018-19	181	81	316	67
2019-20	254	70	325	63
2020-21	274	81	343	51
2021-22	315	95	364	78
2022-23	262	91	358	75
2023-24	317	120	367	67
सम्पूर्ण-योगः	1603	538	2073	401

पञ्जीकृतच्छात्राणां विवरणम् (वर्तमानशैक्षणिकसत्रम् 2024-2025)

पाठ्यक्रमाः शैक्षणिकसत्रम्	वेद विभागः	ज्योतिष विभागः	व्याकरण विभागः	धर्मशास्त्र विभागः
GEN	319	167	381	61
OBC	00	11	03	04
ST	02	00	04	01
SC	00	00	00	01
PH	00	00	00	00
सम्पूर्ण-योगः	321	178	388	67

संकायीयशोधच्छात्राणां विवरणम्(वेदविभागः)

क्र.सं.	शोधच्छात्रानाम्	शोधशीर्षकम्	निर्देशकः
1.	अनन्तेश्वरकुमारमिश्रः	ऋग्वेदीयसप्तममण्डलस्यसमीक्षात्मकमध्ययनम्	प्रो० महेन्द्रपाण्डेयः
2.	मणिकान्तमिश्रः	ऋग्वेदीयाख्यानानामनुशीलनम्	प्रो० महेन्द्रपाण्डेयः
3.	अशोकपाण्डेयः	नित्यनैमित्तिककाम्यानांसमीक्षात्मकमध्ययनम्	प्रो० महेन्द्रपाण्डेयः
4.	प्रेमप्रकाशमिश्रः	शुक्लयजुर्वेदीयशिक्षाभिःसम्प्रदायप्रबोधिनीतुलनात्मकमध्ययनम्	प्रो० महेन्द्रपाण्डेयः
5.	विकासकुमारद्विवेदी	पारस्करगृह्यसूत्रस्यजयरामविश्वनाथकृतभाष्ययोस्तुलनात्मकमध्ययनम्	प्रो० महेन्द्रपाण्डेयः
6.	अनूपत्रिपाठी	“दयानन्दसरस्वतीकृतशुक्लायजुर्वेदभाष्यस्य समीक्षात्मकमध्ययनम्”	प्रो.महेन्द्रपाण्डेयः
7.	विनीतकुमारशुक्ल	“कात्यायनश्रौतसूत्रापस्तम्बश्रौतसूत्रयोः दर्शपूर्णमासयागप्रकरणस्य तुलनात्मकमध्ययनम्”	प्रो.महेन्द्रपाण्डेयः
8.	गोकुलभण्डारी	“शुक्लयजुर्वेदीयमाध्यन्दिनसंहितायाः आदितः दशामाध्यायपर्यन्त वर्णाद्वित्वस्थलानां परिशीलनात्कमध्ययनम्”	प्रो.महेन्द्रपाण्डेयः
9.	महेशकुमारतिवारी	“गोलथब्राह्मणे आयुर्वेदीयतत्त्वानां समीक्षात्मकमध्ययनम्”	प्रो.महेन्द्रपाण्डेयः

संकायीयशोधच्छात्राणां विवरणम्(व्याकरणविभागः)

01	सन्दीप कुमार शुक्ल	वैयाकरणभूषणमझूषयोर्वृतिस्वरूपस्य समिक्षात्मक मध्ययनम्	डॉ०विजेन्द्रकुमारआर्यः
02	रूपेश कुमार पाण्डेय	स्कन्दपुराणोक्तकाशीखण्डपूर्वाद्धभागस्य सामासिकमनुशीलम्	डॉ०विजेन्द्रकुमारआर्यः
03	आनन्द कुमार शुक्ल	पाणिन्यष्टाध्याय्यां सप्तमाध्यायस्थसूत्राणां न्यासशेखरदिशा तुलनात्मकमध्ययनम्	डॉ०विजेन्द्रकुमारआर्यः
04	हरिओम शर्मा	सरस्वतप्रक्रिया सिद्धान्तकौमुद्यौराख्यातकृदन्तप्रकरणयोस्तुलात्मकं समिक्षणम्	डॉ० दिव्यचेतनब्रह्मचारी
05	चन्द्रशेखर मिश्र	व्याकरणमीमांसादर्शनयोस्तुलानात्मकमध्ययनम्	डॉ० ज्ञानेद्र सापकोटा
06	आशुतोष उपाध्याय	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्यां किमितिप्रतिकानां विमर्शात्मकमध्ययनम्	डॉ०विजेन्द्रकुमारआर्यः
07	निटेश कुमार द्विवेदी	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुद्याः लक्ष्मीटीकया सह न्यासटिकायास्तुलमध्ययनम्	डॉ० ज्ञानेद्र सापकोटा
08	यतीन्द्र ब्रह्मचारी	श्रीमद्भागवतस्यदशमस्कन्धे स्तुतिभागस्य शब्दशास्त्रीयमध्ययनम्	डॉ० दिव्यचेतनब्रह्मचारी
09	देवेश्वर मिश्र	पातञ्जलमहाभाष्ये समागतस्फोटसिद्धान्तस्य दर्शनान्तरसिद्धान्तैः समीक्षात्मकमध्ययनम्	डॉ० कुप्पाश्रीगुरुबिल्वेशः
10	सुमित्रानन्दन चतुर्वेदी	व्याकरणदर्शनप्रस्थाने कौण्डभट्टनागेश भट्टयोराद्धान्ता युक्तयुक्तन्व समिक्षणम्	डॉ० कुप्पाश्रीगुरुबिल्वेशः
11	रोहित कुमार मिश्र	वामनजयादित्य भट्टोजिदीक्षितयोर्मतेधातुसम्बन्धधिकार समिक्षणम्	डॉ० कुप्पाश्रीगुरुबिल्वेशः
12	दुर्गेश कुमार	पाणिन्यष्टाध्याय्याष्टाध्यायतोऽष्टमाध्यायं यावत् प्रत्याख्यातसूत्राणां समीक्षात्मकमध्ययनम्	डॉ० ज्ञानेद्र सापकोटा
13	विवेक पाण्डेय	पाणिन्यष्टाध्याय्यास्तुतियाध्यायतः पंचमाध्यायपर्यन्तं प्रत्याख्यातसूत्राणां समीक्षात्मकमध्ययनम्	डॉ० ज्ञानेद्र सापकोटा
14	प्रवीण पौडेल	मीमांसान्यायशास्त्रदृष्ट्या वैयाकरणभूषणसारनिर्णयपदार्थानां सीमिक्षणम्	डॉ० कुप्पाश्रीगुरुबिल्वेशः

विभागीयशोधच्छात्राणां विवरणम् (ज्योतिषविभागः)

क्र.	शोधच्छात्रनाम		निर्देशकः
01	सौरभपाण्डेयः	JRF	प्रो अमितकुमारशुक्लः
02	मनीषत्रिपाठी	NET	प्रो अमितकुमारशुक्लः
03	उमाशंकरद्विवेदी	NET	डॉ मधुसूदनमिश्रः
04	देवानंदउपाध्यायः		प्रो अमितकुमारशुक्लः
03	रंजीत कुमार तिवारी		प्रो अमितकुमारशुक्लः
04	नागमणिपाण्डेयः		डॉ मधुसूदनमिश्रः
05	सुमितकुमारपांडेयः		डॉ मधुसूदनमिश्रः
06	रविशंकरभार्गवः		डॉ मधुसूदनमिश्रः
07	सुधाकरमिश्रः		प्रो अमितकुमारशुक्लः
08	मनमोहनमिश्रः		प्रो अमितकुमारशुक्लः
09	शशिभूषणमिश्रः		प्रो अमितकुमारशुक्लः

कार्यरतानाम् अध्यापकानां विवरणम् (वेदविभागः)

क्र.	अध्यापकनामानि	पदम्
1.	प्रो. महेन्द्रपाण्डेयः	आचार्यः, वेदविभागाध्यक्षः
2.	डॉ० विजयकुमारशर्मा	सहायक—आचार्यः
3.	डॉ० सत्येन्द्रकुमारयादवः	सहायक—आचार्यः
4.	डॉ० अनन्तेश्वरकुमारमिश्रः	अतिथि—अध्यापकः
5.	डॉ० किरनसिंह	अतिथि—अध्यापिका

कार्यरतानाम् अध्यापकानां विवरणम् (व्याकरणविभागः)

कार्यरतानाम् अध्यापकानां विवरणम्

क्र.	अध्यापकनामानि	पदम्
01	डॉ. दिव्यचेतनब्रह्मचारी	सहायक-आचार्यः
02	डॉ. विजेन्द्रकुमारआर्यः	सहायक-आचार्यः
03	डॉ. ज्ञानेन्द्रसापकोटाः	सहायक-आचार्यः
04	डॉ. कुप्पा श्रीगुरुबिल्वेशः	सहायक-आचार्यः
05	नितिनआर्यः	सहायक-आचार्यः
06	डॉ. रविप्रकाशपाण्डेयः	अतिथि-अध्यापकः
07	डॉ. आत्मानन्दसरस्वती	अतिथि-अध्यापकः
08	डॉ. श्रवणदासः	अतिथि-अध्यापकः

छात्राणाम् उत्तीर्णताविवरणम् (विगतपञ्चवर्षेषु 2018 -2024 पर्यन्तम्)

पाठ्यक्रमाः	वेद	ज्योतिष	व्याकरण	धर्मशास्त्र
शैक्षणिकसत्रम्	विभागः	विभागः	विभागः	विभागः
2018-19	168	70	-	67
2019-20	239	57	85	63
2020-21	269	72	110	51
2021-22	294	72	107	78
2022-23	257	76	94	75
2023-24	293	109	103	67
सम्पूर्ण-योगः	1520	456	499	401

कार्यरतानाम् अध्यापकानां विवरणम् (वेदविभागः)

क्र.	अध्यापकनामानि	पदम्
1.	प्रो. महेन्द्रपाण्डेयः	आचार्यः, वेदविभागाध्यक्षः
2.	डॉ० विजयकुमारशर्मा	सहायक-आचार्यः
3.	डॉ० सत्येन्द्रकुमारयादवः	सहायक-आचार्यः
4.	डॉ० अनन्तेश्वरकुमारमिश्रः	अतिथि-अध्यापकः
5.	डॉ० किरनसिंह	अतिथि-अध्यापकः

कार्यरतानाम् अध्यापकानां विवरणम् (व्याकरणविभागः)

क्र.	अध्यापकनामानि	पदम्
01	डॉ. दिव्यचेतनब्रह्मचारी	सहायक-आचार्यः
02	डॉ. विजेन्द्रकुमारआर्यः	सहायक-आचार्यः
03	डॉ. ज्ञानेन्द्रसापकोटाः	सहायक-आचार्यः
04	डॉ. कुप्पा श्रीगुरुबिल्वेशः	सहायक-आचार्यः
05	नितिनआर्यः	सहायक-आचार्यः
06	डॉ. रविप्रकाशपाण्डेयः	अतिथि- अध्यापकः
07	डॉ. आत्मानन्दसरस्वती	अतिथि- अध्यापकः
08	डॉ. श्रवणदासः	अतिथि-अध्यापकः

कार्यरतानाम् अध्यापकानां विवरणम् (धर्मशास्त्रविभागः)

क्र.	अध्यापकनामानि	पदम्
01	प्रो.अमितकुमारशुक्लः	आचार्यः विभागाध्यक्षः
02	डॉ. जगदम्बिकाप्रसादगिरिः	अतिथिअध्यापकः

कार्यरतानाम् अध्यापकानां विवरणम् (ज्योतिषविभागः)

क्र.	अध्यापकनामानि	पदम्
01	प्रो. अमितकुमारशुक्लः	आचार्यः (विभागाध्यक्षः)
02	डॉ. मधुसूदनमिश्रः	सहायक-आचार्यः
03	डॉ. राजापाठकः (प्रतिनियुक्तिः)	सहायक-आचार्यः
03	डॉ. गोपालपाठक कारखेडकरः	अतिथि- अध्यापकः
04	डॉ.उपेन्द्रकुमारपाण्डेयः	अतिथि-अध्यापकः
05	डॉ.मधुसूदनतिवारी	अतिथि-अध्यापकः
06	डॉ. सुभाषकुमारझा	अतिथि-अध्यापकः

संकायीयसौविध्यानि

(वेदविभागः)

- अध्यापनप्रकोष्ठाः — 90
- प्राचीनयज्ञपात्राणि — 21
- अंतर्जालव्यवस्था (सम्पूर्णविभागे)
- संगणक—कक्षः

(ધાર્મશાસ્ત્રવિભાગઃ)

- અધ્યાપનપ્રકોષ્ઠઃ - 1
- અંતર્જાલવ્યવસ્થા (સમ્પૂર્ણવિભાગે)
- વિભાગીયપુસ્તકાલયઃ- 348 (ગ્રન્થાઃ)

(ज्योतिषविभागः)

- अध्यापनप्रकोष्ठाः - ०५
- प्रस्तरवेधशाला - ०१ (११ यंत्राणि)
- आधुनिकयंत्रालयः - ०१ (०८ यंत्राणि)
- विभागीयपुस्तकालयः - ०१ (२५६ ग्रन्थाः)
- अंतर्जालव्यवस्था (सम्पूर्णविभागे)
- संगणक-प्रदर्शक- डिजिटलपट्टव्यवस्था

व्याकरणविभागः

- अध्यापनप्रकोष्ठाः - ०८
- भाषाप्रयोगशाला - ०१
- कार्यालयः - ०१
- संगणकप्रकोष्ठः - ०१
- विभागीयपुस्तकालयः - ०१ (४५०ग्रन्थाः)
- अंतर्जालव्यवस्था (सम्पूर्णविभागे)
- संगणक-प्रदर्शक- डिजिटलपट्टव्यवस्था

संकायीयसमितयः

❖ अध्ययनसमितिः

❖ शोधसमितिः

विगतपञ्चवर्षेषु संकायीयकार्यक्रमाः

क्र.	कार्यक्रमविवरणम्	शीर्षकः	संख्या
1.	वेदविज्ञानानुसन्धानकेन्द्रम्	व्याख्यानमालाः	50
2.	वेदविभागः	संगोष्ठी	02

विगतपञ्चवर्षेषु संकायीयकार्यक्रमाः

क्र.	कार्यक्रमविवरणम्	शीर्षकः	दिनाङ्कः
01	राष्ट्रियसंगोष्ठी	ज्योतिषशास्त्रे प्रौद्योगिकीयानुप्रयोगः- संभावनाः आवाहनानि च	11-05-2020
02	लोकार्पणम्	नवग्रहवाटिका	18-1-2021
03	लोकार्पणम्	आचार्यमुरारिलालशर्मा-आधुनिकयंत्रालयः	13-3-2021
04	लोकार्पणम्	आचार्यमुरारिलालशर्मस्मृतिव्याख्यानमाला	13-3-2021
03	शास्त्रप्रौढिः (ऑनलाइनअध्यापनप्रकल्पः)	लीलावती , बीजगणितम्, जातकपारिजातः, लघुजातकम्	2020-21
04	ज्ञानचर्चा	अधिमासविमर्शः	2020-21
05	विशिष्टव्याख्यानम्	ज्योतिषशास्त्रस्य वैज्ञानिकत्वम् (प्रो विनोदशर्मा)	2020-21
06	यन्त्रप्रयोगपरिचर्चा	IKS गुवाहाटी	2020-21
07	वेधशालाप्रबोधनम्	स्थानीयच्छात्राणाम्	2022-23
08	वगवर्द्धिनी सभा	प्रतिसप्ताहम्	2018-24

शिक्षणविधयः

- पारम्पारिकरविधिः (गुरुकुलपद्धतिः)
- ऑनलाइन पद्धतिः

Youtube, Facebook ,Zoom, Google –Meet
, G – classroom

- प्रायोगिकपद्धतिः

आधुनिकयंत्रालयः - ०१ (०८ यन्त्राणि)

प्राचीनवेधशाला - ०१ (११ यन्त्राणि)

- संगणक-प्रदर्शक- डिजिटलपट्टव्यवस्था
- विशिष्टव्याख्यानानि

प्रकाशन विवरण

विगतपञ्चवर्षेषु विभागीयं प्रकाशनम्

क्र.	अध्यापकनामानि	शोधपत्र संख्या:
1.	प्रो. महेन्द्रपाण्डेयः	02
2.	डॉ० विजयकुमारशर्मा	06
3.	डॉ० सत्येन्द्रकुमारयादवः	08
4.	डॉ० अनन्तेश्वरकुमारमिश्रः	05
5.	डॉ० किरनसिंह	00

विगतपञ्चवर्षेषु विभागीयकार्यक्रमाः

क्र.	कार्यक्रमविवरणम्	शीर्षकः	दिनाङ्कः
01	राष्ट्रियसंगोष्ठी	व्याकरणस्य दार्शनिकाता	
02	कार्यशाला	प्रौढमनोरमा कारकप्रकारणम्	05.06.2020 to 05.07.2020
03	राष्ट्रियसंगोष्ठी	काव्यकल्लोलिनी (6)	
04	राष्ट्रियसंगोष्ठी	स्थानिवदादेशोऽनल्विधौ	10.05.2020
05	शास्त्रप्रौढिः (ऑनलाइनअध्यापनप्रकल्पः)	प्रौढमनोरमा, लघुशब्देन्दुशेखरः, वाक्यपदीयम् महाभाष्यम् , काशिका , परिभाषेन्दुशेखरः	सत्र 2020- 21
06	ज्ञानचर्चा	महालयश्राद्धविधानम्	
07	विशिष्टव्याख्यानम्	भारतीयज्ञानवैभवसमुल्लास : (35)	
08	विशिष्टव्याख्यानम्	पञ्चमहायज्ञेषु जगद्दितवि ज्ञानम्	

संकाय के प्रमुख कार्यक्रम

विगतपञ्चवर्षेषु विभागीयं कार्याक्रमाः

क्र.	कार्यक्रमविवरणम्	शीर्षकः	संख्या
1.	वेदविज्ञानानुसन्धानकेन्द्रम्	व्याख्यानमालाः	50
2.	वेदविभागः	संगोष्ठी	02

विगतपंचवर्षेषु विभागीयच्छात्राणां नियुक्ति विवरण

क्र. सं.	छात्रनाम	उपलब्धि:
1	डॉ. जगदम्बिका प्रसाद गिरि:	अतिथि अध्यापक
2	डॉ. अशोक पाण्डेय	अध्यापक
3	डॉ. पशुपतिनाथ	अतिथि अध्यापक
4	डॉ. विपिन चन्द्र पाण्डेय	अध्यापक (श्री वंशीधर संस्कृत महा.वि.)
5	अगमधर द्विवेदी	माध्यमिक विद्यालय अध्यापक
6	सतीश प्रजापति	अध्यापक, वाराणसी

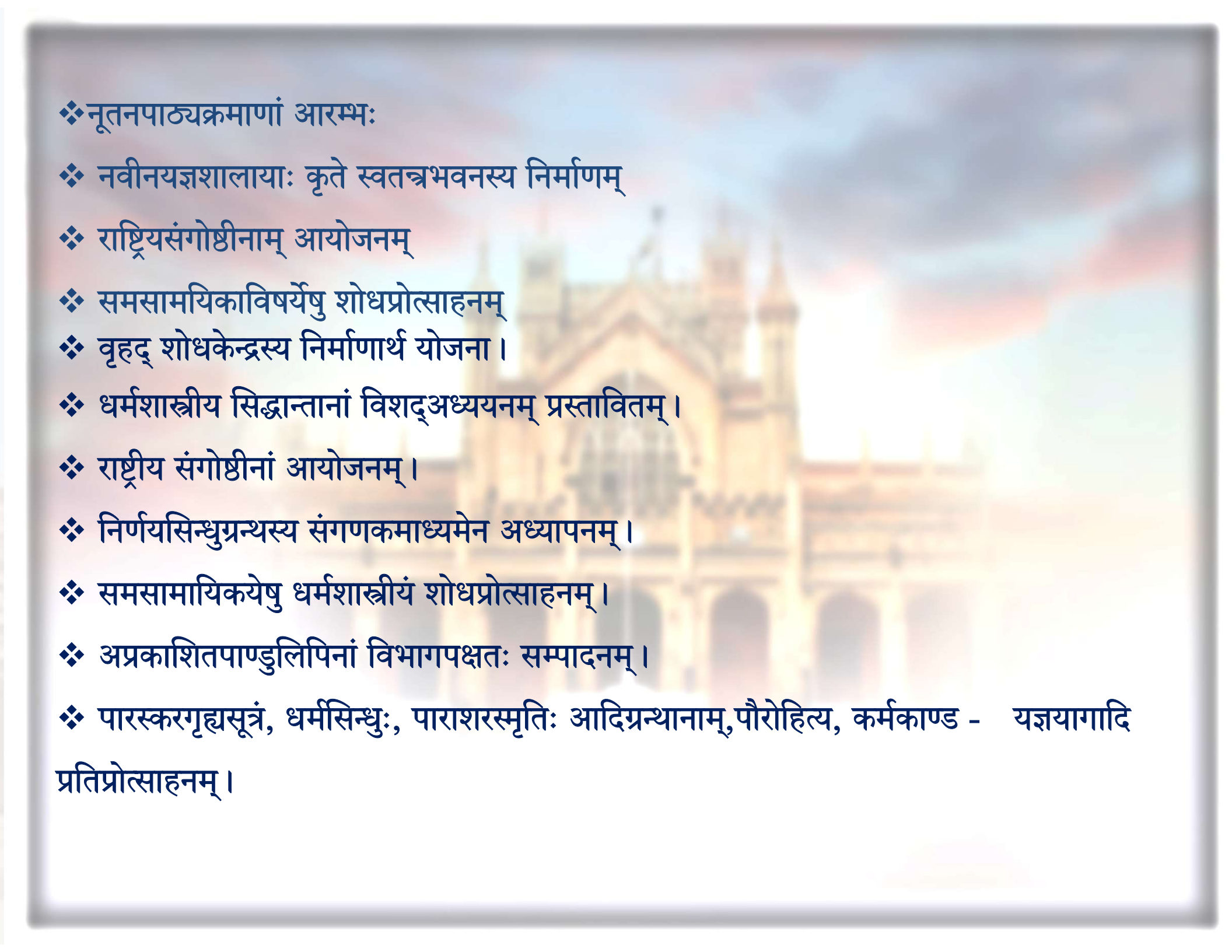
वेदवेदाङ्गसङ्कास्य प्रबलपक्षाः

- ❖ विश्वे ज्योतिषस्य सर्वतो प्राचीनविभागः
- ❖ समुपब्धाः विशिष्टाः पाण्डुलिपयः
- ❖ समृद्धः पुस्तकालयः
- ❖ प्राचीनवेधशाला
- ❖ आधुनिकयंत्रालयः
- ❖ नवग्रहवाटिका
- ❖ समृद्धा छात्रसंख्या
- ❖ दक्षाः अध्यापकाः
- ❖ सर्वविधशिक्षणव्यवस्थाः

- ❖ विश्वे वेदविभागः सर्वतो प्राचीनविभागः
- ❖ प्राचीनयज्ञशाला ।
- ❖ प्राचीनयज्ञमण्डपः
- ❖ समृद्धछात्रसंख्या
- ❖ दक्षाः अध्यापकाः
- ❖ वेदविद्याशिक्षणव्यवस्थाः
- ❖ विश्वेधर्मशास्त्रस्य सर्वतोप्राचीनो विभागः ।
- ❖ समुपलब्धाः विशिष्टाः पाण्डुलिपयः ।
- ❖ समृद्धा छात्र संख्याः ।
- ❖ दक्षाः अध्यापकाः ।
- ❖ सर्वविधशिक्षणव्यवस्थाः ।

विभागस्य आगामिन्यः योजनाः नूतनसंभावनाः

- वेधशालायाः उन्नयनं संवर्द्धनञ्च
- वास्तु एवं संहितायाः पाठ्यक्रमस्य आरम्भः
- नवीनवेधशालायाः कृते स्वतन्त्रभवनस्य निर्माणम्
- राष्ट्रियसंगोष्ठीनाम् आयोजनम्
- समसामयिकविषयेषु शोधप्रोत्साहनम्
- अप्रकाशितपाण्डुलिपीनां विभागपक्षतः संपादनम्

-
- ❖ नूतनपाठ्यक्रमाणां आरम्भः
 - ❖ नवीनयज्ञशालायाः कृते स्वतन्त्रभवनस्य निर्माणम्
 - ❖ राष्ट्रियसंगोष्ठीनाम् आयोजनम्
 - ❖ समसामयिकाविषयेषु शोधप्रोत्साहनम्
 - ❖ वृहद् शोधकेन्द्रस्य निर्माणार्थं योजना ।
 - ❖ धर्मशास्त्रीय सिद्धान्तानां विशद्अध्ययनम् प्रस्तावितम् ।
 - ❖ राष्ट्रीय संगोष्ठीनां आयोजनम् ।
 - ❖ निर्णयसिन्धुग्रन्थस्य संगणकमाध्यमेन अध्यापनम् ।
 - ❖ समसामायिकेषु धर्मशास्त्रीयं शोधप्रोत्साहनम् ।
 - ❖ अप्रकाशितपाण्डुलिपिनां विभागपक्षतः सम्पादनम् ।
 - ❖ पारस्करगृह्यसूत्रं, धर्मसिन्धुः, पाराशरस्मृतिः आदिग्रन्थानाम्, पौरोहित्य, कर्मकाण्ड - यज्ञयागादि प्रतिप्रोत्साहनम् ।

धन्यवादः